

همیشه‌ای جامعه

عکس: جمهوری‌آلبانی/عاطیه‌اسمی

نیاز اورژانسی تهران به مدرسه

تهران به واسطه مهاجرت و افزایش جمعیت دانش آموزی، فضای جدید آموزشی می خواهد

گزارش

لیلا شریف

روزنامه‌نگار

شاید کمتر کسی باورش نشود که موقع صحبت از کمبود مدرسه و قدیمی بودن کلاس‌های درس باید جایی اختصاصی برای تهران و دانش آموزانش باز کرد و گفت که این استان با کمبود ۱۳ هزار کلاس درس روبه‌روست. مشکلات مدرسه‌سازی استان تهران فقط به موضوع کمبود مدرسه و شلوغی و دوشیفته شدن اغلب کلاس‌های درس ختم نمی‌شود و بیش

از ۸ هزار کلاس درس استان تهران نیازمند تخریب و نوسازی هستند؛ موضوعی که ریشه در سیر صعودی مهاجرت‌ها به تهران، بی‌توجهی انبوه‌سازان به ساخت مدرسه و بالا رفتن عمر مدارس دارد. هر چند رنگ هشدار برای کمبود مدرسه در تهران هر بار بلندتر از سال‌های گذشته به گوش می‌رسد و خیرین هم با ساخت مدرسه‌ها تلاش کرده‌اند تا باری از دوش سیستم آموزشی بردارند، اما هنوز به دلیل نبود نیازسنجی، شاهد پیچیده شدن این کلاف سر در گم هستیم.

عقب‌ماندگی از سرانه‌های فضای آموزشی

در استان تهران، سرانه فضای آموزشی ۱۶ مترمربع است که نشان‌دهنده نیاز فوری به احداث مدارس جدید در این استان است. براساس گفته مسئولان وزارت آموزش و پرورش، برای رسیدن به سرانه استاندارد کشوری، لازم است که ۱۳ هزار کلاس درس جدید در تهران ساخته شود. چندی پیش مجید پیروزان، مدیرعامل مجمع خیرین مدرسه‌ساز شهرستان‌های استان تهران از میزان کمبود سرانه برای هر دانش‌آموز پرده برداشت:

سرانه فضای آموزشی

- ۸ مترمربع: سرانه در کشور برای هر دانش‌آموز
- ۲/۲ مترمربع: در شهرستان‌های استان تهران
- ۱ مترمربع: در برخی مناطق

مدارسی که پا به سن گذاشته‌اند

میانگین سن مدارس تهران به بیش از ۴۰ سال می‌رسد و به این ترتیب باید گفت که خیلی از مدارس دیگر عمر خود را کرده‌اند؛ البته این موضوع فقط محدود به تهران نمی‌شود و در شهرهای دیگر هم کم نیستند مدرسی که برای ادامه کار نیازمند تغییرات جدی هستند. البته سازمان نوسازی مدارس در امر تخریب، بازسازی و نوسازی بیکار ننشسته و قدم‌هایی برداشته، اما سرعت آن کم است.

آمری که عباس زارع، مدیرکل نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس استان تهران در این باره ارائه کرده است:

- ۸۳۳۲ مدرسه: نیازمند تخریب و بازسازی
- ۵۰۰ کلاس: درس در سال ۱۴۰۲ نوسازی شدند

مهم‌ترین موانع ساخت و بازسازی مدارس

پاشنه آشیل آموزش و پرورش برای رفع کمبود مدرسه در تهران تأمین زمین است. با توجه به افزایش ارزش مالی زمین در کلانشهر تهران، پیدا کردن فضایی که بتوان یک مدرسه استاندارد در آن بنا کرد، هر روز سخت‌تر می‌شود. بعد از بحث زمین نوبت به موضوع سرمایه‌گذاری و بودجه می‌رسد و با اینکه خیرین مدرسه‌ساز به شیوه‌های مختلف در این زمینه تلاش کرده‌اند، مسئولیت اصلی تأمین اعتبار بر عهده دولت است تا براساس نیازسنجی درست دست به کار شود.

موانع دوگانه مدرسه‌سازی در تهران

تأمین اعتبار

کمبود زمین

چند مدرسه باید ساخته شود؟

نیاز تهران به مدرسه هر سال رو به افزایش است و با وجود نوسازی مدارس باید مدرسه‌های جدید هم برای رفع مشکل ایجاد شوند. طبق آمار ۱۳ هزار مدرسه جدید باید به تهران اضافه شود.

آمار مدارس ساخته شده برای تهران در ۱۴۰۲

۱۳۰۰۰	۱۶۷ هزار	۱۲۷۶ مدرسه
مدرسه	مترمربع	کلاس
دیگر نیاز است	زیربنا	درس جدید

بدترین مناطق تهران برای دانش آموزان
افزایش جمعیت و موج عجیب و غریب مهاجرت‌ها به تهران در دس‌های بسیاری را برای این کلانشهر رقم زده؛ تا جایی که برخی مناطق از کلاس درس متناسب با جمعیت دانش آموزان محروم هستند. برای معرفی یکی از بدترین مناطق از نظر تعداد مدرسه باید به منطقه ۲۲ اشاره کرد. این منطقه به دلیل فعالیت بالای انبوه‌سازان و بی‌توجهی نسبت به تأمین فضای آموزشی، سال‌هاست که به‌عنوان بدترین مناطق تهران در بحث مدرسه و کلاس شناخته می‌شود. مدیرکل نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس استان تهران در این رابطه گفته است: «در منطقه ۲۲ به طور

مناطق با بیشترین کمبود مدرسه

مناطق ۱۵، ۹، ۱۷، ۱۸ و ۱۹
شهرک‌های منطقه ۱۵
منطقه ۱۸
منطقه ۱۹
منطقه ۲۱
منطقه ۲۲
منطقه ۲۷

نیاز این مناطق: ۲۷۱۵ کلاس درس

مهاجر پذیرها بیشتر مشکل دارند

مشکل کمبود مدرسه محدود به تهران و به ویژه منطقه ۲۲ آن نیست و علاوه بر سایت‌های مسکن مهر که در استان تهران برای آموزش و پرورش در دسر ایجاد کرده است، ۷ شهر دیگر هم به‌علت مهاجرپذیری بالا، مشکل کمبود مدرسه را کاملاً درک کرده‌اند: کرج، قم، مشهد، شیراز، ارومیه، تبریز و اصفهان

تأکید چندپارده‌ای رئیس‌جمهور به مدرسه‌سازی

تلاش برای رونق گرفتن مدارس دولتی و بیرون کشیدن این مدارس از سایه مدارس غیرانتفاعی، رفع مشکل کمبود مدارس و... موضوعاتی است که بارها و بارها از سوی مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور تکرار شده است تا شاید از این طریق گره از کار دانش آموزان باز شود. یکبار رئیس‌جمهور از کارگری خودش برای رفع مشکل مدارس و مدرسه‌سازی حرف می‌زند و بار دیگر در دستوری فوری خطاب به آموزش و پرورش اعلام می‌کند که مشکل سرانه آموزشی همنطقه کلانشهر تهران را که پایین‌ترین سرانه آموزشی را دارا هستند، رفع کنند. رئیس‌جمهور در جلسه «کیفیت‌بخشی به آموزش و توسعه عدالت آموزشی یا محوریت بررسی راهکارهای ساماندهی و محوریت‌زایی از فضاهای آموزشی کلانشهر تهران» که چند هفته پیش برگزار شده بود، دستور داده بود تا در زمانبندی مشخص ۱۰ روزه، وزارت آموزش و پرورش، سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس با هماهنگی شهرداران مناطق مربوطه، برنامه‌ای قابل اجرا و عملیاتی برای ساماندهی و محوریت‌زایی از فضاهای آموزشی این منطقه (مناطق ۵، ۹، ۱۵، ۱۷، ۱۸ و ۱۹ شهر تهران) را تدوین و به دفتر رئیس‌جمهور ارائه کنند.

شیرین مندل

مدرسه‌سازی

حاج اکبر وساخت ۱۱ مدرسه

حاج اکبر ابراهیمی، متولد ۱۳۲۳ در تهران و صاحب برند پاکشوما و صنعت‌گر برتر کشور است که تاکنون ۱۱۰ مدرسه در کشور ساخته. او می‌گوید: «من با ساخت مدرسه به لذت و آرامش می‌روم و دیدن موفقیت‌های دانش‌آموزان به من انرژی می‌دهد. من خودم را بدهکار خدا و مردم می‌دانم و با ساخت مدرسه و کمک به نیازمندان بخشی از بدهی خود را پرداخت می‌کنم.»

تا اینجای کار، باید خوشحال بود؛ بالاخره رئیس‌جمهوری بر سر کار آمده که مسئله نهاد آموزشی برایش در اولویت اصلی است و آموزش و پرورش را «سر بار»، «هزینه بر»، «شان‌خور بزرگ دولتی» و... نمی‌بیند، اما این دغدغه پزشکیان نیازمند مشاورانی است که منابع و فرصت را به سمت درست هدایت کنند. مدرسه‌سازی، فقط یکی از ارکان تحقق عدالت آموزشی است و در کنار آن، افزایش کیفیت محتوای درسی و آموزش در مدارس، ارتقای سطح سواد علمی معلمان و گزینش درست آنها در مبداء، احیای پیش‌دبستانی رایگان به‌ویژه در مناطق دوزبانه، بازسازی چهره کنکور و قطع واقعی دست‌مافیای کتاب‌ها و کلاس‌های کمک‌آموزشی که در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی رخنه کرده‌اند، هم باید دنبال شود.

بازسازی مدرسه با حقوق معملی

شاید هیچ‌کس به اندازه جامعه معلمان ضرورت ساخت و بازسازی مدارس را درک نکند. برین عامری، بازنشسته آموزش و پرورش یکی از این معلمان است که در بازسازی مدرسه حزب‌الله در منطقه ۲۲ اقیقش داشته است. او در این باره می‌گوید: «توصیه من به افرادی که وضعیت مالی مناسبی دارند، این است که بهترین توشه‌ای که برای آخرت خود می‌توانند در این دنیا مهیا کنند، مدرسه‌سازی است.»

بسیاری از این مدارس بدون آمایش سرزمینی و فقط با سفارش و لابی افراد حقوقی و حقیقی ساخته شده، در حالی که در مکتب‌های ده‌دهشت در چهارمحال و بختیاری، با وجود بیش از ۱۰۰ دانش‌آموز، مدرسه همچنان فرسوده یا کالکسی است؛ بنابراین اگر رئیس‌جمهور قصد دارد در این دوره مدرسه‌سازی کند باید نظارت کند که لابی‌های فعال با مدیریت غلط باعث نشود اعتبار ساخت‌و‌تعمیر و خیرین به غلط سرمایه‌گذاری شود و ساخت مدرسه بر اساس آمایش سرزمینی صورت بگیرد.

خبر

هشدار بهروز آذر درباره نسل آلفا و بتا

دندانپزشک مدرسه‌ساز

«رئیس‌گسل نراقی» دندانپزشک، استاد دانشگاه و از خیران مدرسه‌سازی است که تاکنون برای اعتلای آموزش و پرورش کشور بانی ساخت عراب مدرسه‌سازی است که دارای بادی داشتند اما نمی‌دانستند این ثروت و دارایی را در چه‌راهی هزینه کنند. علاقه‌مند کار خیر به‌ویژه مدرسه‌سازی بودم. معتقدم مدرسه‌سازی از همه کارهای خیر بهتر است چون باعث بالا رفتن فرهنگ و تخصص و اعتدالی فرهنگ جامعه می‌شود.»

یادداشت

نه به مدرسه‌سازی بدون آمایش سرزمینی

مسعود پزشکیان، نخستین رئیس‌جمهوری است که نشان داده آموزش و پرورش برای او در اولویت اول است. او در مناظره‌های انتخاباتی درباره کیفیت پایین مدارس دولتی انتقاد کرد و کمتر از یک‌ماه و نیم بعد از حضورش در پاسور، به شورای عالی آموزش و پرورش رفت و چندین بار درباره تغییر قانون کنکور در شورای عالی انقلاب فرهنگی صحبت کرد.

جلسه‌هفتگی او با آخرین مدرسه‌ساز و صحبت‌های سجادوم او در سخنرانی‌ها و سفرهای استانی درباره عدالت آموزشی نشان می‌دهد که او عزم تغییر مثبت در این نهاد را که لایه‌های موضوعات اقتصادی و دیپلماسی فراموش شده است، دارد. رئیس‌جمهور در سفر استانی اخیرش به خراسان شمالی، در نشست نهضت توسعه عدالت در فضای آموزشی گفته بود: «افتخار می‌کنم که برای ساخت مدارس کارگری کنم.»

تا اینجای کار، باید خوشحال بود؛ بالاخره رئیس‌جمهوری بر سر کار آمده که مسئله نهاد آموزشی برایش در اولویت اصلی است و آموزش و پرورش را «سر بار»، «هزینه بر»، «شان‌خور بزرگ دولتی» و... نمی‌بیند، اما این دغدغه پزشکیان نیازمند مشاورانی است که منابع و فرصت را به سمت درست هدایت کنند. مدرسه‌سازی، فقط یکی از ارکان تحقق عدالت آموزشی است و در کنار آن، افزایش کیفیت محتوای درسی و آموزش در مدارس، ارتقای سطح سواد علمی معلمان و گزینش درست آنها در مبداء، احیای پیش‌دبستانی رایگان به‌ویژه در مناطق دوزبانه، بازسازی چهره کنکور و قطع واقعی دست‌مافیای کتاب‌ها و کلاس‌های کمک‌آموزشی که در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی رخنه کرده‌اند، هم باید دنبال شود.

بعد از انقلاب اسلامی بیش از ۱۰۰ هزار مدرسه در کل کشور ساخته شده و هر سال اعتبار بالای دولتی و خیرین در این راه هزینه می‌شود، اما بدون آمایش سرزمینی، واقعیت این است که بسیاری از مناطق ایران، به واسطه خشکسالی و بحران اقتصادی، دچار جابه‌جایی جمعیتی مکرر است و همین باعث می‌شود که مدارس که دولت به صورت مستقل یا با مشارکت خیرین با صرف هزینه بالا ساخته، بعد از مدتی بلااستفاده بماند. به‌طور نمونه در کویر مرکزی ایران در یک روستا، ۳ مدرسه ساخته شده که ۲ مورد آن برای بعد از انقلاب است و جالب اینکه یکی از آنها مدرسه شبانه‌روزی است که حتی برای یک روز هم دانش‌آموز در آن حاضر نشده است. ۲ مدرسه دیگر نیز به واسطه خشکسالی، خالی از دانش‌آموز است.

بسیاری از این مدارس بدون آمایش سرزمینی و فقط با سفارش و لابی افراد حقوقی و حقیقی ساخته شده، در حالی که در مکتب‌های ده‌دهشت در چهارمحال و بختیاری، با وجود بیش از ۱۰۰ دانش‌آموز، مدرسه همچنان فرسوده یا کالکسی است؛ بنابراین اگر رئیس‌جمهور قصد دارد در این دوره مدرسه‌سازی کند باید نظارت کند که لابی‌های فعال با مدیریت غلط باعث نشود اعتبار ساخت‌و‌تعمیر و خیرین به غلط سرمایه‌گذاری شود و ساخت مدرسه بر اساس آمایش سرزمینی صورت بگیرد.